

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 95/08-48

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 22. mája 2008 v senáte zloženom z predsedu Petra Brňáka, zo sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Milana Ľalíka prerokoval sťažnosť M. P., K.; M. C., D.; a K. A., K., zastúpených advokátom JUDr. M. S., K., vo veci namietaného porušenia ich základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 289/94 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 15 C 806/94) a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo M. P., M. C. a K. A. na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 289/94 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 15 C 806/94) p o r u š e n é b o l o .

2. M. P., M. C. a K. A. priznáva primerané finančné zadostučinenie každej v sume po 60 000 Sk (slovom šesťdesiat tisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Košice I povinný vyplatiť každej sťažovateľke do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Okresný súd Košice I je povinný uhradiť M. P., M. C. a K. A. trovy právneho zastúpenia v sume 27 673,30 Sk (slovom dvadsaťsedemtisícšesťstosedemdesiat tri slovenských korún a tridsať halierov) na účet ich právneho zástupcu JUDr. M. S., K., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Sťažnosti M. P., M. C. a K. A. vo zvyšnej časti nevyhovujú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 95/08-23 z 13. marca 2008 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť M. P., M. C. a K. A. (ďalej len „sťažovateľky“), ktorou namietajú porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 289/94 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 15 C 806/94).

2. Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vidia sťažovateľky v tomto opísanom skutkovom stave:

Žalobou doručenou okresnému súdu 5. októbra 1994 sa sťažovateľky ako žalobkyne v 7., 9. a 10. rade a ďalší žalobcovia domáhali voči žalovanému T. K., aby okresný súd po prerokovaní veci uložil žalovanému odstrániť na vlastné náklady stavbu postavenú na pozemku, ktorý je v podielovom spoluvlastníctve žalobcov.

Sťažovateľky žalobný návrh ďalej odôvodnili tým, že sú „*spoluvlastníkmi predmetnej nehnuteľnosti - pozemku a na tomto pozemku žalovaný v r. 1984 bez ich súhlasu postavil stavbu - tenisový areál.*

(...)

Podaním zo dňa 12. 02. 1997 žalobcovia rozšírili okruh účastníkov konania na strane žalovaných o ďalšieho účastníka a to žalovaného v 2. rade Mesto K. (...) a súčasne rozšírili žalobu a navrhli, aby súd v prípade zistenia, že odstránenie stavby nie je účelné, eventuálne usporiadal pomery medzi žalobcami a vlastníkom stavby (žalovanými) tak, že zriadi časovo neobmedzené vecné bremeno v prospech žalovaných, ktorému zodpovedá právo nerušene užívať nehnuteľnosť žalobcov a to za peňažnú náhradu vyčíslenú znaleckým posudkom.

(...)

Uznesením zo dňa 27. 07. 2000 č. k. 15 C 806/94-12 súd pripustil, aby do konania na strane žalovaných pristúpil ďalší účastník konania Mesto K. tak, ako to žalobcovia navrhli svojim podaním zo dňa 12. 02. 1997.

(...)

Prvé pojednávanie vo veci súd nariadil na deň 05. 10. 2000.

Výzvou zo dňa 29. 07. 2003 konajúci súd vyzval žalobcov na predloženie ďalších listinných dôkazov preukazujúcich vlastnícke právo žalobcov. Na túto výzvu reagoval právny zástupca žalobcov svojim podaním doručeným konajúcemu súdu dňa 08. 10. 2003, kde tieto listiny doložil.

(...)

Ďalšie pojednávanie vo veci (druhé) súd vytýčil na deň 25. 11. 2003

Dňa 26. 11. 2003 právny zástupca žalobcu doručil súd svoje stanovisko. Ďalšie pojednávanie sa konalo dňa 17. 02. 2004.

Po tomto pojednávaní účastníci konania doložili do súdneho spisu svoje písomné stanoviská k veci.

Podaním doručením Okresného súdu Košice I dňa 27. 04. 2004 právny zástupca žalobcov navrhol pristúpenia ďalšie účastníka do konania na strane žalovaného a to žalovaného v 3. rade T., s. r. o. (...).

Uznesením zo dňa 12. 06. 2004 č. k. 15 C 806/1994-194 súd pripustil, aby na strane žalovaného pristúpil do konania ďalší účastník a to žalovaný v 3. rade T., s. r. o.“.

Sťažovateľky ďalej poukázali na to, že od doručenia žaloby na okresný súd uplynulo viac ako 12 rokov a do dnešného dňa nebolo vo veci rozhodnuté. Okresný súd po dobu dlhšiu ako 125 mesiacov (súhrne) vôbec nekonal a nevykonával úkony. Od podania žaloby možno zaznamenať dlhšie obdobia nečinnosti súdu, a to od podania žaloby 10. októbra 1994 do 27. júla 2000 okresný súd nekonal viac ako 3 roky, od 5. októbra 2000 do 29. júla 2003 okresný súd nekonal 33 mesiacov a od posledného úkonu 17. júna 2004 je to viac ako dva a pol roka.

Sťažovateľky doplnili svoju sťažnosť podaním z 30. mája 2007, v ktorom uviedli:

„K skutočnostiam, ktoré sú uvedené v sťažnosti sťažovateľa dopĺňajú, že sa niekoľkokrát v priebehu 12 rokov od začatia konania sťažovali predsedovi Okresného súdu Košice I na prietahy v predmetnom súdnom konaní a to osobne, ako aj telefonicky. Pričom bolo zistené zo strany predsedu súdu, že v predmetnom konaní sú prietahy a bola im sľúbená náprava. Sťažovatelia netrvali na písomnom oznámení o spôsobe vybavenia sťažnosti a o prijatých opatreniach. Taktiež osobne žiadali u konajúcich sudov, aby vo veci riadne konali, no v priebehu konania došlo niekoľkokrát k zmene konajúceho sudcu, takže im bolo stále prisľúbené, že po preštudovaní veci súd ihneď plynulé začne konať.

(...)

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti teda sťažovatelia považovali podanie písomnej sťažnosti predsedovi súdu za formálne podanie, neúčelné a zbytočne zaťažujúce súd konštatovať prietahy v konaní, kde už boli v priebehu minulých rokov niekoľkokrát konštatované a kde už boli niekoľkokrát zo strany predsedu súdu konštatované prijatie opatrení na nápravu - na odstránenie v prietahov v konaní sp. zn. 15 C 289/04.“

Svoju žiadosť o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia odôvodnili tým, že:

„Sťažovatelia tak sú viac ako 12 rokov v stave právnej neistoty a to nielen pokiaľ ide o ich vlastnícke právo k predmetnej parcele, ale aj pokiaľ ide o finančnú náhradu (nájom resp. bezdôvodné obohatenie) za užívanie ich parcely žalovanými, ktorí navyše si na parcele bez ich súhlasu zriadili stavbu a pozemok, ako aj túto stavbu počas celej doby súdneho konania, teda viac ako 12 rokov bez akejkoľvek finančnej náhrady - odplaty užívajú. Prijem za užívanie tejto parcely žalovanými, za celé obdobie by podstatne zlepšil finančnú situáciu sťažovateľov. Navyše sťažovatelia majú dôvodné pochybnosti o účinnej ochrane ich vlastníckeho práva právnym systémom nášho štátu, ktorý neoprávnene pripravil ich právnych predchodcov o vlastnícke právo k pozemku a teraz sťažovateľov ako ich právnych nástupcov pripravuje o možnosť realizovať svoje vlastníckeho právo.“

3. Sťažovateľky žiadajú, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

1. Okresný súd Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 806/94 porušil základné právo M. P. (...) na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Okresný súd Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 806/94 porušil základné právo M. C. (...) na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

3. Okresný súd Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 806/94 porušil základné právo K. A. (...) na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

4. Okresnému súdu Košice I sa prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. č. k. 15 C 806/94 konal bez zbytočných prieťahov.

5. M. P. (...) sa priznáva primerané finančné zadosťučinenie vo výške 150.000,- Sk (slovom stopäťdesiat tisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Košice I povinný jej vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

6. M. C. (...) sa priznáva primerané finančné zadosťučinenie vo výške 150.000,- Sk (slovom stopäťdesiat tisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Košice I povinný jej vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

7. K. A. (...) sa priznáva primerané finančné zadosťučinenie vo výške 150.000,- Sk (slovom stopäťdesiat tisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Košice I povinný jej vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

8. Okresný súd Košice I je povinný nahradiť sťažovateľom trovy konania vo výške 30.945,60 Sk na bankový účet právneho zástupcu JUDr. M. S., (...) do 15 dni od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

4. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania: za okresný súd jeho predseda listom sp. zn. Spr. 2364/05 z 31. marca 2008 a právny zástupca sťažovateľiek stanoviskom k uvedenému vyjadreniu okresného súdu listom z 23. apríla 2008._

4.1 Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení (doručenom ústavnému súdu 9. apríla 2008) uviedol:

„M. P. spolu s ďalšími navrhovateľmi podala dňa 5. 10. 1994 na tunajšom súde žalobu proti žalovanému T., o odstránenie neoprávnenej stavby.

Súd dňa 4. 4. 1995 vyzval právneho zástupcu žalobcov na zaplatenie súdneho poplatku za návrh v sume 500,- Sk.

Dňa 19. 4. 1995 všetci žalobcovia požiadali súd o oslobodenie od platenia súdnych poplatkov.

Podaním zo dňa 12. 2. 1997 žalobcovia požiadali súd, aby pripustil do konania na strane žalovaného Mesto K.

Uznesením č. k. 15 C 806/94-11 zo dňa 27. 7. 2000 súd spojil konanie sp. zn. 15 C 806/94 a 18 C 417/94 na spoločné konanie, ktoré sa ďalej viedlo pod sp. zn. 15 C 806/94.

Uznesením č. k. 15 C 806/94-12 zo dňa 27. 7. 2000 súd pripustil do konania na strane žalovaného Mesto Košice.

Dňa 27. 7. 2000 súd vytýčil vo veci prvé pojednávanie na 5. 10. 2000.

Uznesením č. k. 15 C 806/94-49 súd vylúčil konanie pôvodne vedené pod sp. zn. 18 C 417/94 na samostatné konanie.

Na pojednávaní dňa 5. 10. 2000 súd vypočul žalobcov v 1. až 17. rade, 20., 21. a 23. rade. Pojednávanie bolo odročené na 6. 12. 2000 za účelom doplnenia dokazovania.

Uznesením č. k. 15 C 806/94-127 zo dňa 29. 9. 2003 súd rozhodol o žiadosti o oslobodenie od platenia súdnych poplatkov.

Ďalšie pojednávanie vo veci sa uskutočnilo 25. 11. 2003, 17. 2. 2004 a 23. 3. 2004.

Uznesením č. k. 15 C 806/94-194 zo dňa 17. 6. 2004 súd pripustil do konania na strane žalovaných T. , s. r. o.

Uznesením č. k. 15 C 289/94-150 zo dňa 11. 11. 2004 súd spojil predmetnú vec na spoločné konanie s vecou vedenom pod sp. zn. 15 C 289/94.

Uznesením č. k. 15C 289/94-150 zo dňa 11. 11. 2004 bolo vo veci nariadené znalecké dokazovanie znalcom, Ing. M. H.

Znalec spis 15 C 289/94 prevzal na vypracovanie posudku 11. 4. 2005. Vzhľadom na náročnosť znaleckej úlohy 4. 7. 2005 znalec požiadal o predĺženie lehoty na vypracovanie posudku do 30. 9. 2005.

Dňa 27. 9. 2005 znalec požiadal o predĺženie lehoty o ďalších 60 dni.

Súd predĺžil znalcovi lehotu na vypracovanie posudku do 30. 11. 2005.

Znalec posudok doručil súdu až 2. 1. 2006.

11. 1. 2006 bol znalecký posudok a uznesenie o priznaní odmeny znalcovi doručené všetkým účastníkom.

Uznesením č. k. 15 C 289/94-261 zo dňa 25. 5. 2006 súd nariadil znalecké dokazovanie znalkyňou Ing. L. L., na ocenenie vecného bremena.

K znaleckému posudku žalovaní predložili písomné stanovisko, v ktorom namietajú množstvo nedostatkov v znaleckom posudku.

Ďalšie pojednávanie vo veci sa uskutočnilo 2. 3. 2007, ktoré bolo odročené za účelom doplnenia dokazovania na 3. 4. 2007. Toto pojednávanie sa však neuskutočnilo vzhľadom na neprítomnosť predvolanej znalkyne Ing. L.

Ďalšie pojednávania vo veci sa uskutočnili 3. 5. 2007, 3. 7. 2007, 25. 1. 2008.

Posledné pojednávanie zo dňa 29. 2. 2008 bolo odročené na neurčito z dôvodu vznesenia námietky zaujatosti právnym zástupcom žalovaného v 3. rade, t.j. T., s. r. o. K. voči vybavujúcej sudkyňi.

Dňa 3. 3. 2008 bol žalovaný v 3. rade vyzvaný na zaplatenie poplatku za vznesenú námietku zaujatosti, ktorý uhradil 4. 3. 2008.

Dňa 4. 3. 2008 bol spis 15 C 289/94 predložený Krajskému súdu v Košiciach na rozhodnutie o vznesenej námietke zaujatosti.

Je pravdou, že od roku 1994 nebolo ešte vo veci meritórne rozhodnuté. Po právnej stránke vec nie je náročná. Je však náročná po stránke skutkovej.

V konaní vystupuje na strane žalobcov viacej subjektov, z ktorých v priebehu konania niekoľkí zomreli, a preto bolo potrebné čakať na výsledky dedičských konaní. Na objektívne zistenie skutkového stavu bolo potrebné nariadiť znalecké dokazovanie. Tieto skutočnosti a tiež zmeny v osobe zákonnej sudkyne značne prispeli k predĺženiu konania.“

4.2 Právny zástupca sťažovateľky v stanovisku z 23. apríla 2008 (doručenom ústavnému súdu 25. apríla 2008), ktorým reagoval na vyjadrenie predsedu okresného súdu z 31. marca 2008, uviedol:

„Z chronológie úkonov súdu, ktoré boli vo vyjadrení Okresného súdu Košice I uvedené je zrejmé, že v predmetnom súdnom konaní došlo k porušeniu práva na prejednanie veci v primeranej lehote, keď žaloba bola súdu doručená dňa 5. 10. 1994 a dodnes (viac ako 13 rokov) o nej nebolo meritórne rozhodnuté a to ani v prvostupňovom konaní. Už takého prieťahy nemôžu byť ničím odôvodnené, a už samotné súdne konanie, ktoré nebolo 13 rokov skončené je porušením základného práva na prejednanie veci v primeranej lehote. Z vyjadrenie Okresného súdu Košice I je zrejmé, že k prieťahom v konaní došlo predovšetkým od apríla 1995 do júna 2000 - kedy súd skoro päť rokov vôbec nekonal, následne aj v ďalších rokoch tiež dochádzalo k prieťahom v konaní. Je nepochybné, že prvé pojednávanie vo veci bolo nariadené až po šiestich rokoch od začatia konania a znalecké dokazovanie bolo nariadené po 10 rokoch a podobne.

Máme za to, že predmetné konanie nie je po právnej stránke zložité, aj keď po vecnej stránke ho možno považovať za zložitejšie. To však nemôže byť dôvodom na nečinnosť súdu.

Sťažovatelia ako účastníci konania svojim konaním nijako neprispeli k prieťahom v konaní. Máme za to, že celkovú dĺžku konania - viac ako 13 rokov nie je možné nikým a ničím zdôvodniť.“

5. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy. Jej prerokovanie na ústnom pojednávaní – vzhľadom na povahu predmetu posúdenia, ktorá je určená povahou tohto základného práva – ústavný súd nepovažuje ani za vhodný, ani za nevyhnutný procesný prostriedok na zistenie skutočností potrebných na meritórne rozhodnutie vo veci, t. j. rozhodnutie o tom, či namietaným postupom súdu bolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov (I. ÚS 40/02, I. ÚS 41/03, I. ÚS 65/04).

Zo sťažnosti a z jej doplnenia, ako aj z jej príloh, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil v podstate totožný priebeh a stav konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 15 C 289/94 (pôvodne vedeného pod sp. zn. 15 C 806/94) ako (v bode 4.1 I. časti odôvodnenia) uviedol okresný súd. Ďalej prihliadol na skutkový stav zistený v konaní pred ústavným súdom sp. zn. II. ÚS 112/07, keďže ide o to isté konanie okresného súdu vedené pod sp. zn. 15 C 289/94 (pôvodne vedené pod sp. zn. 15 C 806/94).

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľky sa svojou sťažnosťou domáhali vyslovenia porušenia základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote. Z uvedeného dôvodu nemožno v obsahu týchto práv vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01, I. ÚS 20/02).

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (i práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 220/04, IV. ÚS 365/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd zásadne bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

1. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04) ústavný súd zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu prerokúvanej veci.

1.1 Pokiaľ ide o kritérium právna a faktická zložitosť veci, predmetom konania vedeného okresným súdom je rozhodovanie o nároku sťažovateľiek na odstránenie neoprávnenej stavby, resp. alternatívne o zriadení vecného bremena. Vzhľadom na nutnosť nariadenia znaleckého dokazovania, ako aj so zreteľom na vstupovanie ďalších účastníkov do konania v súvislosti s právnym nástupníctvom po zomrelých žalobcoch možno napadnuté konanie považovať po skutkovej stránke za zložitejšie. Samotnú skutkovú zložitosť (na ktorú poukázal vo svojom vyjadrení k sťažnosti z 31. marca 2008 aj predseda okresného súdu) však nemožno dávať do súvislosti s dlhotrvajúcou nečinnosťou okresného súdu. Po právnej stránke ide o vec, ktorá patrí k štandardnej agende všeobecných súdov.

1.2 Správanie účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd pri preskúmaní spisu nezistil žiadnu okolnosť, ktorou by s'ťažovateľky prispeli k zbytočným priet'ahom v konaní. Je nesporné, že v priebehu konania do konania vstúpili viacerí právni nástupcovia pôvodných žalobcov, avšak ústavný súd už v súvislosti so zmenou účastníkov konania v predchádzajúcej judikatúre uviedol, že „navrhovatelia môžu uplatňovať právo na konanie bez zbytočných priet'ahov aj pre štádium konania, ktoré predchádzalo zmene účastníkov“ (napr. IV. ÚS 403/04, II. ÚS 95/06). V súvislosti s celkovými priet'ahmi v konaní ale ústavný súd do istej miery zohľadnil menenie petitu zo strany žalobcov, či rozširovanie žaloby na ďalších žalovaných.

1.3 Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu práva s'ťažovateľiek na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, bol postup samotného okresného súdu. Pri skúmaní skutočnosti, či v dôsledku jeho postupu došlo k porušeniu uvedeného základného práva, ústavný súd zistil, že to tak je, a to napriek skutočnosti, že plynulému postupu nebránila žiadna zákonná prekážka v konaní (II. ÚS 3/00, III. ÚS 46/04). Ústavný súd zároveň pri posudzovaní prihliadal aj na § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Z dosiaľ vykonaných úkonov súdu vyplýva, že okresný súd bol v spore s'ťažovateľiek v podstate nečinný. Nečinnosť okresného súdu charakterizuje konanie vedené pod sp. zn. 15 C 289/94 (pôvodne vedené pod sp. zn. 15 C 806/94) ako celok, a preto ústavný súd nepovažuje za potrebné hodnotiť sporadické úkony okresného súdu (nariadenie pojednávania po 6 rokoch, rozhodnutie o žiadosti o oslobodenie od platenia súdnych poplatkov po 8 rokoch, nariadenie znaleckého dokazovania po viac ako 10 rokoch atď.).

Ústavný súd v tejto súvislosti neakceptoval argumentáciu okresného súdu spočívajúcu v poukázaní na nutnosť zisťovania výsledkov dedičských konaní z dôvodu úmrtí niekoľkých žalobcov a na potrebu nariadenia znaleckého dokazovania, ako aj zmenu zákonnej sudkyne, ktoré mali prispieť k celkovej dĺžke konania. Uvedené skutočnosti jednotlivito ani vo vzájomnej spojitosti nemôžu odôvodňovať celkovú neprimeranú dĺžku posudzovaného súdneho konania, ktoré doteraz predstavuje viac ako trinásť rokov.

2. Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 289/94 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 15 C 806/94) došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva s'ťažovateľiek podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

3. Aj napriek zisteniu ústavného súdu, že došlo k porušeniu základného práva s'ťažovateľiek na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru okresným súdom, neprikázal mu, aby vo veci sp. zn. 15 C 289/94 konal bez zbytočných priet'ahov, vzhľadom na to, že táto povinnosť mu už bola uložená nálezom ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 112/07 zo 4. septembra 2007 (m. m. I. ÚS 232/05, IV. ÚS 187/05, II.ÚS 96/06, IV. ÚS 45/07, IV. ÚS 99/07).

4. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie s'ťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť s'ťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľky v sťažnosti žiadali priznať každej primerané finančné zadosťučinenie v sume po 150 000 Sk.

Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 15 C 289/94 (pôvodne vedeného pod sp. zn. 15 C 806/94) a berúc do úvahy konkrétne okolnosti prípadu (pozri body 1.1 až 1.3 tejto časti odôvodnenia) ústavný súd považoval priznanie sumy 60 000 Sk za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde (bod 2 výroku nálezu); vo zvyšnej časti sťažnosti ústavný súd nevyhovel (bod 4 výroku nálezu).

5. Ústavný súd rozhodol napokon podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania sťažovateľiek, ktoré im vznikli v súvislosti s ich právnym zastupovaním advokátom JUDr. M. S. v konaní pred ústavným súdom.

Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľiek ústavný súd vychádzal z ustanovení § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a), c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších prepisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2007 je 2 970 Sk a hodnota režijného paušálu je 178 Sk. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2008 je 3 176 Sk a hodnota režijného paušálu je 190 Sk. Podľa ustanovenia § 13 ods. 3 vyhlášky sa základná sadzba tarifnej odmeny zníži o 20 %, ak ide o spoločné úkony pri zastupovaní dvoch alebo viacerých osôb.

Právny zástupca sťažovateľiek vykonal v roku 2007 dva právne úkony vo veci samej, a to prevzatie a príprava, podanie sťažnosti a v roku 2008 vykonal jeden právny úkon

vyjadrenie k stanovisku okresného súdu. Právny zástupca sťažovateľiek je platcom dane z pridanej hodnoty. Odmena právnenému zástupcovi patrí v sume: 1. prevzatie a príprava zastúpenia 3 x 2 376 Sk; 2. podanie sťažnosti ústavnému súdu 26. marca 2007 3 x 2 376 Sk; 3. vyjadrenie sťažovateľov z 23. apríla 2008 na výzvu súdu, 3 x 2 540,80 Sk, paušálna náhrada v roku 2007 6 x 178 Sk, paušálna náhrada v roku 2008 3 x 190 Sk spolu 1 638 Sk. Daň z pridanej hodnoty (19 % z tarifnej odmeny, t. j. z 21 878,40 Sk) 4 156,90 Sk. Celková suma predstavuje 27 673, 30 Sk tak, ako to je uvedené v bode 3 rozhodnutia.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľiek (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (§ 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde).

6. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

7. Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. mája 2008